

NACIONALNA
I SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU

Prikaz plana digitalizacije građe u knjižnicama

Sofija Klarin Zadravec

Nacionalna i sveučilišna knjižnica

14. festival hrvatskih digitalizacijskih projekata

Zagreb, 8. i 9. svibnja 2025.

Plan digitalizacije građe hrvatskih knjižnica

NN 36/2024 (25.3.2024.) Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti

- NSK – donosi ***plan digitalizacije*** u javnim knjižnicama i skrbi o njegovoj provedbi

Uloga NSK u koordinaciji digitalizacije

- NSK je **matična knjižnica** za digitalne knjižnice i nositelj izgradnje Hrvatske digitalne knjižnice (HDK)
- Uloga NSK određena je i **Standardom za digitalne knjižnice**
  - Koordinira digitalizaciju, pruža stručnu podršku knjižnicama
  - Zadužena je za prihvat digitalnog obveznog primjerka
  - Gradi infrastrukturu HDK
  - Koordinira trajnu pohranu i dostupnost digitalizirane građe
  - Domenski je aggregator

Plan(iranje) digitalizacije - dio izgradnje *Hrvatske digitalne knjižnice*

The image is a historical photograph of a large, multi-story building under construction. The structure is covered in a dense network of wooden scaffolding. In the foreground, several men in early 20th-century formal wear (suits and hats) stand on a dirt construction site. A sign on the right side of the building reads "JELUBANSKI ARHITEKT". The photograph has a slightly faded, sepia-toned quality. At the bottom of the image, there is a dark overlay containing text and navigation elements.

Digitalne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

Naslovica Zbirke Tematski portali Virtualne izložbe Razvoj O portalu HR

Metapodaci Cjeloviti tekst Pretraživanje Q

1992. -> 2001. -> 2004. -> 2016. ->

Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti
(NN 105/97, 17/19, 98/19, 114/22, 36/24)

Hrvatska digitalna knjižnica

Digitalizacija građe u hrvatskim knjižnicama

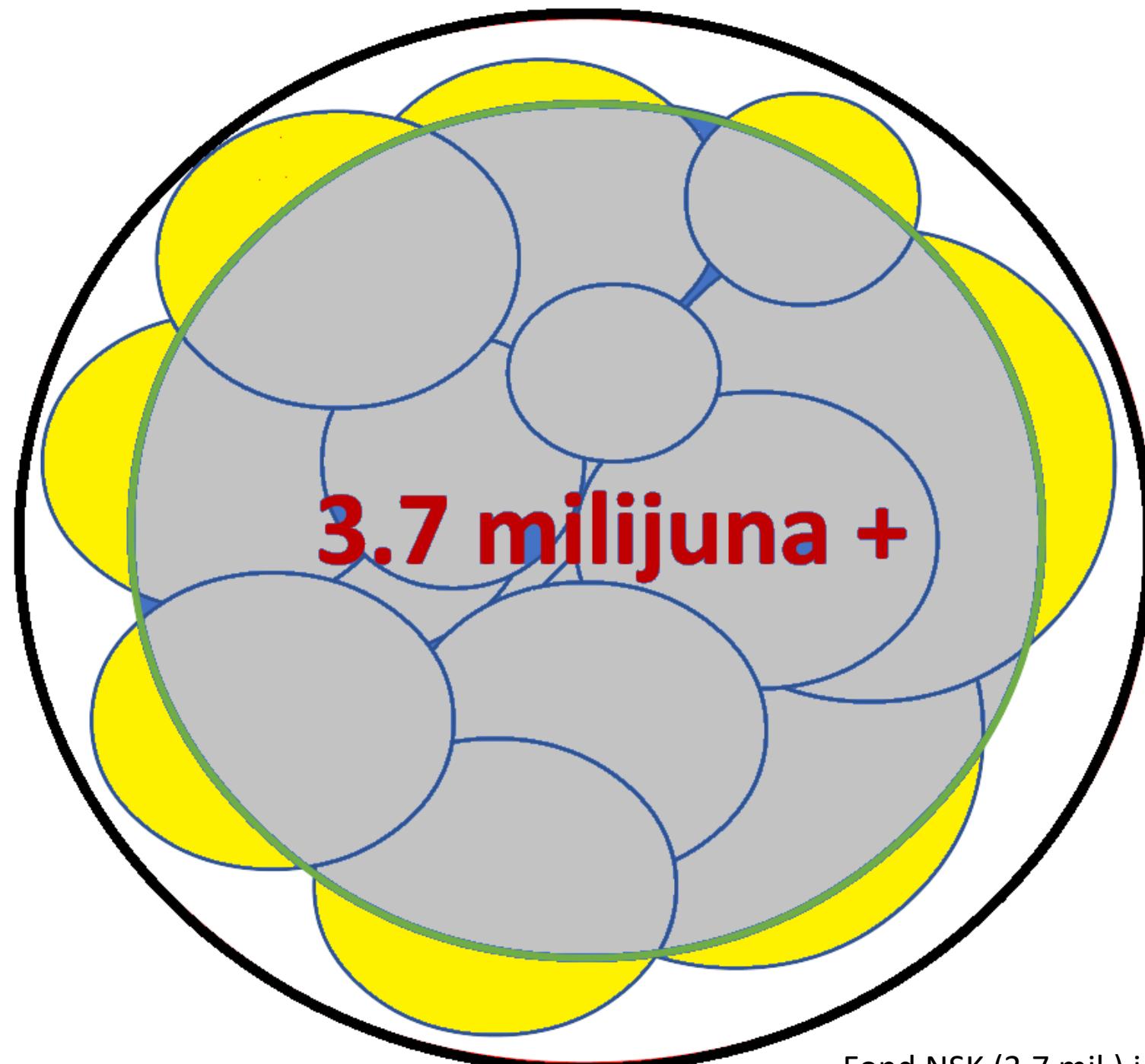

Razvoj digitalizacije građe u hrvatskim knjižnicama (2004.->)

- Ulaganje u digitalizaciju građe
  - Sredstva za nabavu usluge digitalizacije građe
  - Nabava opreme za digitalizaciju
  - Licence za sustave za upravljanje digitalnim preslikama
- *Standard za digitalne knjižnice, Pravilnik za zaštitu, reviziju i otpis knjižnične građe, Pravilnik o obveznom primjerku...*
- Matična služba za digitalne knjižnice i zbirke / Centar za razvoj hrvatske digitalne knjižnice u HZK NSK
- Ulaganje u edukaciju, izradu smjernica i uputa, edukativnih video materijala
- Projekt e-Kultura

Fond NSK (3.7 mil.) i fondovi ostalih knjižnica

Temelji Plana digitalizacije građe

- Oslonac na Zakon, standarde, pravilnike i smjernice Ministarstva kulture i medija
- Obuhvaća građu svih hrvatskih knjižnica, posebice zbirku *Croatica*, kao kulturno i identitetski ključnu zbirku
- Obuhvaća i vrijednu europsku/svjetsku baštinu u knjižnicama
- Knjižnična građa u drugim ustanovama

Kriteriji za odabir građe

- Kulturna vrijednost
  - Stanje izvornika
  - Učestalost korištenja
  - Specifičnost primjerka
  - Zanimljivost za korisnike
  - Mogućnosti boljeg korištenja u digitalnom obliku
  - ...

liber

158.

XV.

anno
misi

*Federicus
Tertius*

Licitates et a malitia terra que t.r.t. vngui miliariorum circuitu patet: nostris cum publico tum priuatis editione pulchritudines hunc autem regem tribus iam annis dapiis i gemanos finibus cum milio exercitu Sabarum i Judeorum peruenisse seruit: libidinibus capti quorundam poenitentia. Licitates omni ferme generis in mare & feminas vias suarum quae obiecto muliis terror Martanius invenit.

Debet Blestien reg: D'avarus gener: i religiose. D'ambitum eius: bac nostra piti cibitate in Verberis priuatis viceriosis bolpante plaga que a Postis Graeca non caputus regnare. electur quam maiorum sui oii ex maritania magno cito exercitu venientes via cito reliqua ipsa non occupari et illi pollicebat, sed a Terraconie principib: postmodus ultra Bebi amicis publicis vesperebus magnis tribuicordi ipsa plaga felicissimam tenuerunt. Quam quidem pacientia domini terrae regione appellante, que sane priuata fecunditate Istrabone ita Annal. et ostendit fluvios vias ad orientem pterunt a meridie vero ab occidente fluminis erupione. Vesp. ad ante maritimam traciam i vias ad borealem coliam, cuius longitudo secundum plimum est. cc. 1. D'avarus lariumdo vero excc. xxv. in qua ad occidenta oppida fama celebratur: ipso ipsius terraeconie: Strabo e plimum oii sunt scribuntur. nam ipsius priuincie ager si ad vntactum coferant osib: fappemus & excellenterfumus peribebit. eo q: quicquid ad buoniam viagum fit necessaria? et platus nesciencia affactilime gignat ei. n. monitas: i fluminis vias q: aurum & argenti producere electur. Armenia & poccidea sive numero narrat. optimus Sivum colligit. et melle affluat hic quidam reges ferdinandus lusitanus: et ceteros belpanie ac. Terraconie Reg: vna belisabels vixit superiori anno oino eiceret decruerunt. et maius excedebat terra maris illi. vixire ceperunt: et i plurimas vrbes edidit absteruerunt quos vota oina de Jhesu Christo vesp. ad me feliciter placere desuper. Zamen. Nam enim priuincia ideo granaria dicere plausum, q: i caput granaria que per pulchritudinem pannis con fert coloris emeritricepta fuit. atq: ex eo q: i ipsius Beli flumine. panni pulchritudine tunc granaria colore dicens inuenit i quadam Satrapa.

Hipania rego. Precipitare volens etiam pulchritudinem vestem.

Ecclesi furans. Atq: allacquap: generoij gramario i piuma.

Croci istud. Infectus natura pecus: sed egregio sonis.

Hippocampus. Uribus occasibus: i belbys adiunxit aer. Et aliud.

Ulysses velox. Belbys olympea crinita redimicula corona.

Ulysses: qui nindio velleringia aquin.

Marcus Barbaricus: quatinus & sepragafimus venetorum Dux: hoc anno. 13. kalendas de ceteris ex procuratori facti. M: arc: Joannis D'adoceno Duc: ex parte i quindecim diebus eius: subligerunt: b' oia suffr agi: pinceps & dux suscepit: & vir militaris reg: expeditus dec' r. 1485

Si sic demum ero fuisse suplementi Chronicon i feudo terminis ponit: quod me pro misi cito diligenter & veritate denuo tradidim. Quo i leco nubila sum sine errore successi. Enim Rega & padiu' i actio eorum: vixit i odisciplina excellebit: et origine Religionum fuit ex libris historiis: scriptio corintif. hoc n. in exordio dñi. vpi me facere com' piomini. Perterriti eni' et denuo castigati atque aucti' q: me opus fuit coedecima kalendas. Decubuit anno a Natali christiano. M: arc: lxxv. in Lintate Bergomantibus vo: a natu' utitur quinquaginta primo. Desulabibus nobis in generaliis ordinis officiis. Magistri Silvestri de Bagaria Theologe. & bonas artium studiorum cognitus. In ita' a lambardis congregatio vicario generali p' fr: Augustino de Crema declamatore pregebro, qui perfecte & elegante quadragestimo magno cum religione & aliarum fructu usq: p' dictauit & multa Monasteria instaurauit & erexit.

Agustinus de Crema. Impulsionem Belice per Boninum et Boninam

magistris Ristato: de Ragusa anno eii. M: arc: lxxv

qui per 30. Tunc jachas die Palmo Decubuit.

Prioriteti digitalizacije

- Kulturno dobro
- Zavičajne zbirke i unikati
- Osobito ugrožena knjižnična građa

Plan NSK

- Fokus na **staru i fizički ugroženu građu** (stara periodika) te **građu na zastarjelim medijima** (gramofonske ploče, staklene ploče - fotografije i dr.)
  - Program: Stare hrvatske novine i časopisi (posebno s kraja 19. i početka 20. stoljeća, tiskane na kiselom papiru)
- Digitalizacija unikata i digitalno tematsko objedinjavanje građe u suradnji s drugim knjižnicama
- Nabava digitalnih preslika za zbirku Croatica iz inozemnih ustanova

Suradnički projekti

INCUNABULA CROATICA

Hrvatske inkunabule u hrvatskim ustanovama

UREDNIČKA
Marijana Tomić

Muzej Slavonije -
digitalizacija 362
knjige koje NSK
nema u svom fondu

Zagreb, svibanj 2025.

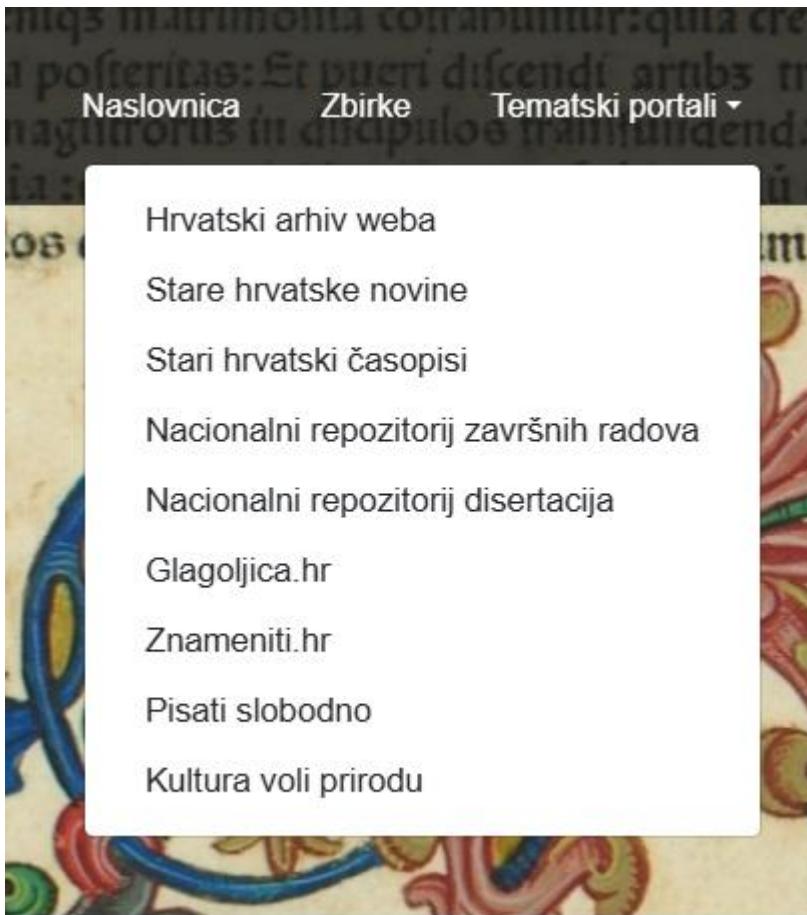
Incunabula Croatica - značajan bibliografski i nakladnički poduhvat NSK uz digitalizaciju inkunabula iz drugih knjižnica

Obveze knjižnica - prema Planu digitalizacije

- Izraditi i javno objaviti **plan digitalizacije**
- Dostaviti Centru za razvoj HDK plan digitalizacije građe za sljedeću godinu **do 15. lipnja tekuće godine**
- Odazvati se usklađivanju plana u slučaju kad je više knjižnica planiralo digitalizirati „istu građu“
- Dostavljati digitalne preslike kao obvezni primjerak

Mogućnosti suradnje s NSK

- **Besplatna digitalizacija građe drugih knjižnica u NSK**
  - Unikati – prioritet
  - Suradnički projekti
- **Knjižnice mogu dostaviti prijedlog digitalizacije građe NSK**
  - Zavičajna građa iz fonda NSK
  - Suradnički projekti digitalizacije, virtualne izložbe
- **NSK predlaže suradnju u digitalizaciji knjižnične građe**
  - Unikati
  - Digitalizacija primjerka koji je u boljem stanju od primjerka NSK
  - Izrada idealnog primjerka
  - Suradnički projekti – projekti digitalnog objedinjavanja

NN 36/2024 (25.3.2024.)

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti

- NSK – donosi *plan digitalizacije* u javnim knjižnicama i skrbi o njegovoj provedbi

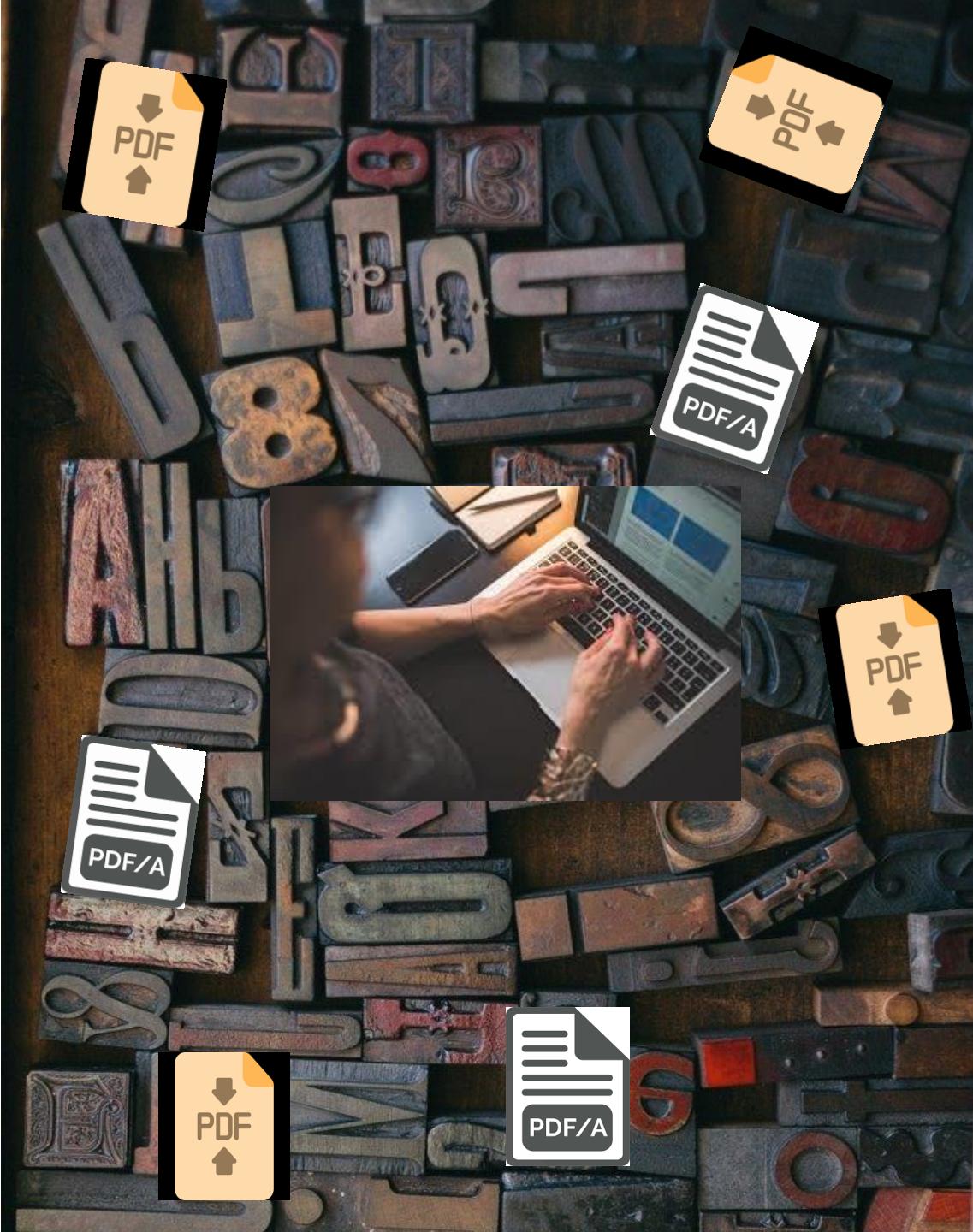
Obvezni primjerak
digitalnih preslika knjižnične građe
pohranjuje se u sustavima Hrvatske digitalne knjižnice

"Sakupi ih sve!"

Sada: "Nakladnik je dužan digitalnu tiskarsku matricu kao posljednju digitalnu inačicu publikacije pripremljene za tisak trajno čuvati ili predati Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na trajnu pohranu."

Plan: Dobrovoljna dostava -> Obvezni primjerak digitalnih tiskarskih matrica...

Budućnost (plana) digitalizacije građe NSK i veza s obveznim primjerkom (OP)

Nakladnici počinju dostavljati OP digitalnih tiskarskih matrica svih vrsta građe ->

*Prestaje potreba digitalizacije
tiskanog obveznog primjerka u
budućnosti ->*

Izazov: Značajan rast opsega prihvata i kontrole kvalitete OP-a digitalne građe i njegove trajne pohrane.

CILJ

Cjelovitost obveznog primjerka, stabilna infrastruktura i organizacija Hrvatske digitalne knjižnice, jasan opseg te strategija i (akcijski) plan digitalizacije knjižnične građe

NACIONALNA
I SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU

Hvala!
sklarin@nsk.hr

